

Voorstel tot herstructurering van de RVT (voorheen de postcoderoosregeling 2014-2020)

Het kabinet heeft besloten om de energiebelasting op elektriciteit over 2022 fors te verlagen. Indien deze verlaging ook de komende jaren wordt doorgevoerd dreigen de energiecoöperaties die zonnepanelen exploiteren op locaties (bedrijfsdaken) van derden met de Regeling Verlaagd Tarief Energiebelasting bij collectieve opwek (RVT)¹ hierdoor gedupeerd te worden. De deelnemers/investeerders in coöperatieve zonnestroomdaken die onder deze RVT zijn opgezet, ontvangen van het ene op het andere jaar – tegen alle door vorige kabinetten gewekte verwachtingen in - 7 cent per kWh minder teruggave energiebelasting. Per 1 juli 2022 loopt dat nadeel door de verlaging van de BTW op energie naar 9% op tot 7,4 cent.

Of zij erop mogen rekenen dat de Energiebelasting ooit weer het oude niveau bereikt, is onzeker. Want het is al langer een breed gedragen wens², de energiebelasting op stroom te verlagen en die op gas te verhogen om een gelijke belasting per uitgestoten eenheid CO₂ te bereiken. Of de verlaging van de energiebelasting en BTW de komende jaren wordt gecompenseerd door hogere verkoopopbrengsten van stroom is eveneens onzeker.

Naast financiële problemen en onzekerheid over de hoogte van de energiebelasting in de toekomst, brengt de jaarlijkse uitvoering van de RVT ook een bijzonder grote administratieve last met zich mee. De verrekening van de energiebelasting is voor coöperatiebesturen, coöperatieleden, energieleveranciers en de Belastingdienst een zeer tijdrovende aangelegenheid. Wij menen dat dat eenvoudiger kan. Deregulering en afkoop van in de toekomst terug te vragen energiebelasting zou voor alle betrokkenen de administratieve last enorm kunnen beperken.

De RVT en de gewekte verwachting

Kern van de RVT is dat leden over de elektriciteit die ze met hun deelneming in de collectieve installatie hebben opgewekt, thuis geen energiebelasting betalen. De energiebelasting over deze opwekking wordt terugbetaald via de klantenadministratie van hun energieleverancier. Deze leverancier mag de energiebelasting pas teruggeven als die van de coöperatie een zogenaamde Ledenverklaring heeft ontvangen. Daarin staat welk aandeel (in kWh) het lid had in de stroomproductie van de installatie van de coöperatie in het afgelopen productiejaar.

¹ De RVT is de oude postcoderoosregeling. Vanaf 1 april 2021 kunnen nieuwe postcoderoosprojecten alleen met de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) worden gerealiseerd.

² Zie bijvoorbeeld pagina 9 van [het rapport Evaluatie van de energiebelasting Terugkijken \(1996-2019\) en vooruitzien \(2020-2030\)](#) van CE Delft d.d. maart 2021: “De huidige tariefstructuur sluit op verschillende plekken niet goed aan bij de externe kosten. Elektriciteit wordt per ton CO₂ zwaarder belast dan aardgas, en tegelijkertijd neemt de CO₂-emissie van de gemiddelde elektriciteitsmix snel af richting 2030.” In diverse kamerbrieven is aangehaakt bij deze belastingschuif.

Tabel 1: De energiebelasting over de jaren 2014 – 2022

Jaar	Voordeel Energiebelasting		Verhoging/verlaging t.o.v. voorgaand jaar	Voordeel RVT
	Excl. btw	Incl. btw		
2014	€ 0,07500	€ 0,09075		vaste korting EB
2015	€ 0,07500	€ 0,09075		vaste korting EB
2016	€ 0,07500	€ 0,09075		vaste korting EB
2017	€ 0,10130	€ 0,12257	€ 0,03182	nihil-tarief EB
2018	€ 0,10458	€ 0,12654	€ 0,00397	nihil-tarief EB
2019	€ 0,09863	€ 0,11934	-€ 0,00720	nihil-tarief EB
2020	€ 0,09770	€ 0,11822	-€ 0,00113	nihil-tarief EB
2021	€ 0,09428	€ 0,11408	-€ 0,00414	nihil-tarief EB
2022	€ 0,03679	€ 0,04452*	-€ 0,06956	nihil-tarief EB

*Door de recente verlaging van de Btw op energie naar 9% is het tarief Energiebelasting 2022 € 0,0401

In de eerste jaren van de RVT was er door de geringe 7,5 cent teruggave energiebelasting (excl. BTW) zelden een rendabele businesscase te maken. Deze situatie werd beter door een amendement in de Tweede Kamer, waarbij werd bepaald dat de gehele energiebelasting terug werd betaald (nihil tarief). Vanaf dat moment was het mogelijk rendabele businesscases op te zetten. Voor leden was het nog steeds geen vetpot; bij een gemiddeld stroomverbruik behaalden zij een rendement van circa 5% per geïnvesteerde euro. Een veel geringer voordeel vergeleken met dat van particulieren die met eigen zonnepanelen gebruik maken van de Salderingsregeling; een veel minder risico-dragende regeling, zoals nu blijkt. Sinds 2018 is echter jaar op jaar het tarief naar beneden bijgesteld, leidend tot steeds krappere businesscases.

De verlaging van 7 cent (incl. Btw) dit jaar komt als een wrange verrassing voor coöperatielieden. Het kabinet heeft gekozen voor een tegemoetkoming in de stijgende energiekosten van alle energiegebruikers, door de hoge prijs voor gas te compenseren in de kosten voor elektriciteit. Echter, uitgerekend de coöperatielieden die hebben bijgedragen aan lokale groene elektriciteitsopwekking, worden nu geconfronteerd met een negatief effect: verminderde inkomsten. De compensatie voor duur gas (fossiel en 'niet lokaal') gaat via de elektriciteitsrekening, en uitgerekend de coöperaties die CO₂-vrije stroom opwekken, krijgen nu te maken met lagere inkomsten voor hun leden en financiële onzekerheid.

De bestuurders van deze coöperaties (bijna altijd vrijwilligers) die zich in de afgelopen jaren hebben ingespannen om buurtgenoten te enthousiasmeren voor coöperatieve zonnestroomdaken, komen nu in een moeilijke positie. De verwachting die was geschapen, dreigt nu niet te kunnen worden waargemaakt. Die verwachting was gebaseerd op de Wet fiscale maatregelen klimaatakkoord, d.d. 17 september 2019). In de Memorie van Toelichting wordt de voorziene ontwikkeling van de energiebelasting geschetst.

Tabel 2: De voorziene ontwikkeling van de energiebelasting³

Jaar	Tabel 6 MvT Wet fiscale maatregelen klimaatakkoord	Tarief EB excl Btw	Tarief EB incl Btw	Jaarlijkse inflatieco rrectie	Tarief EB na inflatiecorr ectie
2020		€ 0,0977	€ 0,1182	2%	
2021	€ -0,0049	€ 0,0928	€ 0,1123		€ 0,1145
2022	€ -0,0036	€ 0,0892	€ 0,1079		€ 0,1168
2023	€ -0,0035	€ 0,0857	€ 0,1037		€ 0,1192
2024	€ -0,0040	€ 0,0817	€ 0,0989		€ 0,1215
2025	€ -0,0040	€ 0,0777	€ 0,0940		€ 0,1240
2026	€ -0,0040	€ 0,0737	€ 0,0892		€ 0,1265
2027	€ -	€ 0,0737	€ 0,0892		€ 0,1290
2028	€ 0,0010	€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1316
2029		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1342
2030		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1369
2031		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1396
2032		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1424
2033		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1453
2034		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1482
2035		€ 0,0747	€ 0,0904		€ 0,1511
Totaal verlaging	€ -0,0230			gemiddeld	€ 0,1320
idem incl. Btw	€ -0,0278				

Los van tussentijdse inflatiecorrectie zou het tarief in 2028 dan 9,04 cent incl. BTW zijn. Als jaarlijks voor 2% inflatie gecorrigeerd zou worden zou het tarief in 2028 13,16 cent zijn en zou die tariefsverlaging ruimschoots door inflatiecorrectie gecompenseerd worden. Veel RVT-projecten lopen nog door tot 2035; nog 7 jaar inflatiecorrectie zou leiden tot een tarief Energiebelasting in 2035 van 15,11 cent. Zie bijlage 2 voor de berekeningen.

Deze verwachtingen staan nu op losse schroeven. Dit valt niet te rijmen met het door het kabinet beleden belang van investeringszekerheid. Aan de belangrijke rol die in verschillende Kamerbrieven aan de lokale energiecoöperaties werd toegekend, wordt geheel voorbijgegaan. Als initiatiefnemers en bestuurders van energiecoöperaties niet een solide toekomstperspectief kunnen bieden aan potentiële deelnemers/investeerders in gezamenlijke duurzame energieprojecten, wordt het voor hen nagenoeg onmogelijk nieuwe projecten - zon-, wind- en warmteprojecten, lokale modellen van zelflevering en slimme grids - van de grond te krijgen.

³ Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord
https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35304_wet_fiscale_maatregelen

Inkomsten

Coöperaties hebben (uiteraard) inkomsten uit de verkoop van stroom, aan het coöperatieve energiebedrijf **om** | nieuwe energie, aan Energie VanOns, aan Greenchoice en een enkele keer aan een ander energiebedrijf. In de begroting hield een aantal coöperaties rekening met een verkoopprijs van 5 cent per kWh. **om** biedt in 2022 in een jaarcontract een prijs van circa 8 cent. Daarmee voorkomt **om** dat coöperaties direct in liquiditeitsproblemen raken. Maar per saldo komt er bij coöperaties 4,5 cent per kWh (7,5 – 3) minder binnen en is het financieel rendement weg. Startende coöperaties zijn vaak langdurige vaste contracten (5 jaar) aangegaan wat betekent dat zij momenteel nog terug leveren tegen 3 tot 6 cent per kWh. Dit deden zij om zekerheid voor de begroting en daarmee voor de leden te creëren. Deze coöperatie-inkomsten zijn nodig om de leden een jaarlijkse aanvulling te kunnen geven op de afbetaling van hun investering.

De inkomsten uit teruggave van de energiebelasting gaan via de jaarrekening van de energiebedrijven direct naar de coöperatieleden. Die teruggave (of vrijstelling) was in 2021 inclusief BTW 11,4 cent. Dat wordt door de verlaging van de energiebelasting en verlaging van de BTW in 2022 4 cent per kWh. Per saldo een inkomstenverlies van 7,4 cent per kWh. Dit komt bovenop de kleinere verlagingen van het tarief energiebelasting in de voorgaande jaren.

Bij coöperaties waar de leden zelf de investering in zonnepanelen financierden, ontvangen de leden in 2022 daardoor nauwelijks tot geen rendement op hun investering. Bij coöperaties die hun investering met leningen financierden, en waar de leden een deel van de energiebelasting afdragen om rente en aflossing te betalen, lopen de coöperaties het risico om niet meer aan hun betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. De plotselinge forse daling van energiebelasting neemt al deze zekerheid in een keer weg. De leden zelf houden niets over.⁴

Weliswaar wordt de verlaging van de Energiebelasting in 2022 bij de meeste coöperaties (deels) gecompenseerd door hogere opbrengsten uit verkoop van stroom, maar het ziet er niet naar uit dat de energiebelasting na 2022 weer op het oude niveau komt. Want het is al langer een breed gedragen wens (ingegeven door [onderzoek van CE Delft](#), zie ook § 3.1 MvT bij [Wet fiscale maatregelen klimaatakkoord](#)) de energiebelasting op stroom te verlagen en die op gas te verhogen om een gelijke belasting per uitgestoten eenheid CO₂ te bereiken. Energiecoöperaties hebben nog zo'n 14 jaar met de uitvoering van de RVT te maken. Onbekend is hoe de energiebelasting zich die periode ontwikkelt. Een regeling waarbij toekomstige teruggave energiebelasting richting coöperaties afgekocht zou worden, zou aan deze financiële onzekerheden een einde kunnen maken.

⁴ Bij sommige coöperaties hebben de leden zelf volledig de panelen betaald waarmee hun stroom wordt geproduceerd. Die houden volledig de van het energiebedrijf terugontvangen energiebelasting. Door de lagere energiebelasting zien de leden van de coöperaties het rendement op hun investering lager worden en soms geheel verdwijnen. Andere coöperaties hebben de panelen grotendeels met leningen gefinancierd. Deze coöperaties dekken hun jaarlijkse exploitatielasten (waarvan rente en aflossing een groot deel vormen) met de opbrengst van verkoop geproduceerde stroom en vragen daarnaast ter dekking van deze lasten hun leden een deel van de terugontvangen energiebelasting af te dragen. De lagere energiebelasting noopt deze coöperaties hun leden te verzoeken een groter deel van de lagere energiebelasting af te dragen. Soms dienen coöperaties de volledige energiebelasting terug te vragen van hun leden om geen verlies te draaien. Voor de leden blijft er dan geen enkel voordeel over.

Uitvoeringsproblemen

De RVT is een bijzonder complexe regeling. Voor alle betrokkenen brengt de RVT veel werk en vaak uitvoeringsproblemen met zich mee. Coöperaties moeten jaarlijks Ledenverklaringen opstellen en deze naar de energieleveranciers van hun leden sturen. Die leden moeten vervolgens vaak moeite doen om hun energiebelasting terug te krijgen van de energieleverancier. Daarbij doen zich vaak grote problemen voor als het lid tussentijds is geswitcht van energieleverancier. In bijlage 1 zijn een aantal van dit soort casussen door coöperaties beschreven.

De energieleveranciers hebben er ook veel werk aan. Bijna alle leveranciers hebben hun goede wil getoond door mee te werken aan de uitvoering van de RVT. Daar zijn ze immers niet toe verplicht. Zij hebben hun administratieve systemen moeten aanpassen, maar ook bij hen loopt de uitvoering vaak niet soepel. Ook hier veroorzaken de switches vaak problemen. Er blijken vaak talloze telefoontjes en mailtjes naar en van coöperatieleden en coöperatiebestuurders nodig te zijn om de teruggave energiebelasting goed geregeld te hebben. En als de Belastingdienst moet controleren of alles conform de RVT correct wordt uitgevoerd, is daar ook een groot aantal uren mee gemoeid.

Juridische en organisatorische aspecten van de gevraagde deregulering

Voor elk project dat met de RVT wordt geëxploiteerd heeft de Belastingdienst ooit een zg. Aanwijzing afgegeven. In deze beschikking staat vanaf welke datum van de RVT gebruik mag worden gemaakt. De meeste van deze beschikkingen zijn na 2017 afgegeven en gelden voor een periode van 15 jaar. De regeling is per 1 april 2021 opgeheven, dus tot 1 april 2036 hebben we nog met deze RVT te maken. Dat lijkt ons gezien de hiervoor geschetste problematiek voor alle betrokkenen bijzonder onwenselijk. Een eenmalige afkoop schept financiële duidelijkheid en is tegelijkertijd een substantiële deregulering, waar alle betrokken partijen bij gebaat zijn (inclusief de Belastingdienst).

Uitgangspunt voor Energie Samen is dat haar leden, dus de coöperaties, van het Rijk een bedrag per project ontvangen dat een benadering is van het totale bedrag teruggave energiebelasting waar zij redelijkerwijs gedurende de resterende periode van de Aanwijzing voor het betreffende project op mochten rekenen. Dat is afwijkend van de in de RVT geregelde werkwijze, waar klanten van energieleveranciers de energiebelasting terugontvangen en energieleveranciers als belastingplichtige voor de energiebelasting het vervolgens in hun aangifte met de Belastingdienst verrekenen.

Probleem bij rechtstreekse uitkering van de afkoop aan de coöperatie-leden is dat daardoor veel coöperaties zelf in grote financiële problemen kunnen komen als zij niet een deel van de energiebelasting, waar zij in hun meerjarenbegroting op gerekend hadden, terugontvangen. Wat met de afkoopsommen moet gebeuren is vervolgens aan de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de coöperaties. ALV's kunnen besluiten de afkoopsommen volledig te verdelen over de leden, maar gezien de statutaire doelstellingen van de coöperaties is ook goed denkbaar dat een deel binnen de coöperatie blijft om daarmee nieuwe projecten te ondernemen die de energietransitie dienen.

Het is daarom van belang dat energiecoöperaties aantonen dat hun leden met overgrote meerderheid instemmen met een voorstel voor afkoop.

(Dit voorstel kent een precedent. In het verleden heeft de overheid subsidieregels afgeschaft en consumenten voor deze afschaffing gecompenseerd. Dit ging om de Milieukwaliteit elektriciteitsproductie (MEP). De MEP was een niet fiscale stimulering van de binnenlandse productie

van duurzame elektriciteit. Deze regeling is uiteindelijk afgeschaft vanwege de hoge administratieve last bij de overheid en omdat er verbeterde regelingen ontstonden.)